

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1997 - 1998 (*)

10 JULI 1998

WETSVOORSTEL

**betreffende de bestraffing van
doodslag gepleegd om diefstal of
afpersing te vergemakkelijken of om
de straffeloosheid ervan te verzekeren**

(Ingediend door
de heer Servais Verherstraeten)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Artikel 475 van het Strafwetboek is een zeer belangrijk artikel voor de veiligheid van de burgers. Het bestraft de zogenaamde roofmoord en luidt: «Doodslag gepleegd om diefstal of afpersing te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren, wordt gestraft met levenslange opsluiting».

Drie misdadigers overvallen een geldtransport, doden één of meerdere geldkoeriers en stelen geld en waardepapieren. De feiten zijn bewezen. Alleen de belangrijke vraag wie de fatale slagen (schoten) heeft toegebracht, blijft onbeantwoord. Worden de daders alleen gestraft wegens diefstal met geweld en inbraak (strafbaar met opsluiting van vijftien jaar volgens artikel 471 van het Strafwetboek)? Blijft de dood van het slachtoffer beperkt bestraft, vermits de daders - indien niet wordt bewezen wie de doodslag heeft gepleegd - niet gestraft kunnen worden wegens doodslag (strafbaar met opsluiting van dertig jaar volgens artikel 393 van het Strafwetboek)? De hoven van assisen lossen het netelige probleem op door de drie daders te veroordelen wegens medeplichtigheid aan

(*) Vierde zitting van de 49ste zittingsperiode

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1997 - 1998 (*)

10 JUILLET 1998

PROPOSITION DE LOI

**relative à la répression du meurtre
commis pour faciliter le vol ou
l'extorsion ou pour en assurer
l'impunité**

(Déposée par
M. Servais Verherstraeten)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'article 475 du Code pénal est un article très important pour la sécurité des citoyens. Il fixe la peine applicable à l'infraction communément qualifiée de «meurtre pour vol»: «Le meurtre commis pour faciliter le vol ou l'extorsion, soit pour en assurer l'impunité, sera puni de la réclusion à perpétuité».

Trois criminels attaquent un transport de fonds, tuent un ou plusieurs convoyeurs et volent de l'argent et des titres. Les faits sont établis. La seule question importante qui reste sans réponse est celle de savoir qui est l'auteur des coups (de feu) fatals. Les auteurs ne seront-ils punis que pour vol avec violence et effraction (puni de quinze ans de réclusion en vertu de l'article 471 du Code pénal)? Le meurtre de la victime ne sera-t-il puni que partiellement, dès lors que les auteurs de l'attaque ne peuvent être condamnés pour meurtre (puni de trente ans de réclusion en vertu de l'article 393 du Code pénal) si l'identité de l'auteur du meurtre n'est pas établie? Les cours d'assises résolvent d'ordinaire cet épineux problème en condamnant les trois auteurs pour complicité de

(*) Quatrième session de la 49ème législature

roofmoord (strafbaar met opsluiting van dertig jaar volgens de artikelen 69, 80 en 475 van het Strafwetboek).

Er ontstaat een probleem wanneer een lid van de groep overvallers een afstammeling is van het slachtoffer of een andere persoon bedoeld in artikel 462 van het Strafwetboek.

Artikel 462 van het Strafwetboek bepaalt:

«Diefstallen gepleegd door een gehuwde ten nadele van zijn echtgenoot, door een weduwnaar of een weduwe wat zaken betreft die aan de overleden echtgenoot hebben toebehoord, door afstammelingen ten nadele van hun bloedverwanten in de opgaande lijn, door bloedverwanten in de opgaande lijn ten nadele van hun afstammelingen, of door aanverwanten in dezelfde graden, geven alleen aanleiding tot burgerrechtelijke vergoeding.

Ieder ander persoon die aan deze diefstallen deelneemt of die de gestolen voorwerpen of een gedeelte ervan heelt, wordt gestraft alsof de vorige bepaling niet bestond.».

Een kleinzoon van het slachtoffer kan niet (strafrechtelijk) gestraft worden wegens diefstal van de goederen van zijn grootvader. Hij loodst twee vrienden mee binnen in het huis van de bejaarde man die het trio met open armen ontvangt. De oude man blijft na de diefstal dood achter. Zijn kleinzoon kan niet wegens diefstal veroordeeld worden en bijgevolg ook niet op grond van artikel 475 van het Strafwetboek. Indien niet bewezen wordt dat hij de slagen heeft toegebracht, blijft er weinig over om hem te vervolgen. Het niet verlenen van hulp aan een persoon in gevaar kan tot een jaar gevangenisstraf leiden (artikel 422bis van het Strafwetboek). En misschien zijn er nog wel enkele andere misdrijven vastgesteld waarvoor men de kleinzoon een kunstmatig verhoogde gevangenisstraf zou kunnen geven. Men zou bijvoorbeeld zwaar kunnen tillen aan de een of andere drug die de jongeman op zak had. Maar eigenlijk staat het gerecht machteloos. En in een dergelijk geval heeft de straffeloosheid van de kleinzoon geleid tot mildheid voor de twee andere leden van de bende, die in theorie wel zwaar konden worden gestraft met toepassing van het tweede lid van artikel 462 van het Strafwetboek, maar die men niet zwaarder wou straffen dan de «bevoorrechte» medeplichtige.

Dit wetsvoorstel wil een herhaling van dergelijke toestanden voorkomen. Door een wijziging van artikel 475 van het Strafwetboek, dat overgeheveld wordt naar titel VIII van boek II (zo wordt beklemtoond dat deze misdaad voortaan als een zelfstandig misdrijf

meurtre pour vol (puni de trente ans de réclusion en vertu des articles 69, 80 et 475 du Code pénal).

Un problème se pose toutefois lorsque l'un des agresseurs est un descendant de la victime ou une autre personne visée à l'article 462 du Code pénal.

L'article 462 du Code pénal dispose:

«Ne donneront lieu qu'à des réparations civiles, les vols commis par des époux au préjudice de leurs conjoints; par un veuf ou une veuve, quant aux choses qui avaient appartenu à l'époux décédé; par des descendants au préjudice de leurs ascendants, par des ascendants au préjudice de leurs descendants, ou par des alliés aux mêmes degrés.

Toute autre personne qui aura participé à ces vols ou recélé tout ou partie des objets volés sera punie comme si la disposition qui précède n'existait pas.»

Un individu ne peut être puni (pénalement) pour le vol de biens appartenant à son grand-père. Or, le petit-fils d'un homme âgé se rend chez ce dernier en compagnie de deux de ses amis. Son grand-père accueille les trois jeunes gens à bras ouverts, mais ceux-ci le volent et le tuent. Le petit-fils ne peut être condamné pour vol et il ne peut par conséquent pas non plus être condamné sur la base de l'article 475 du Code pénal. S'il n'est pas établi qu'il est l'auteur des coups mortels, les raisons de le poursuivre sont peu consistantes. La non-assistance à personne en danger est punie d'un emprisonnement maximum d'un an (art. 422bis du Code pénal). Il est possible que le petit-fils ait commis l'une ou l'autre infraction supplémentaire qui permette d'aggraver artificiellement sa peine d'emprisonnement. Il se peut, par exemple, que l'on fasse grand cas du fait que le jeune homme était en possession de l'une ou l'autre drogue. Toutefois, la Justice est en réalité désarmée devant ce genre de situation. Et en pareil cas, l'impunité du petit-fils inclinera le tribunal à faire preuve de clémence à l'égard des deux autres membres de la bande. Ceux-ci pourraient théoriquement être condamnés à une lourde peine en vertu de l'article 462, alinéa 2, du Code pénal, mais on se refusera à les punir plus sévèrement que leur complice «privilegié».

La présente proposition de loi vise à empêcher que des situations de ce type puissent se reproduire à l'avenir. Elle modifie l'article 475 du Code pénal, qui est transféré dans le titre VIII du livre II (de manière à souligner que ce crime doit être dorénavant consi-

moet worden beschouwd), wordt medeplichtigheid aan roofmoord («meurtre pour vol», de naam die aan deze misdaad wordt gegeven naar analogie met het begrip oudermoord uit artikel 395) op de ouders of de grootouders gestraft met levenslange opsluiting.

De medeplichtigen aan de roofmoord kunnen als zodanig worden gestraft, ook al blijft de werkelijke dader van de dodelijke slagen onbekend. De werkelijke dader loopt dan desnoods de straf op die voor een medeplichtige is bepaald.

S. VERHERSTRAETEN

déré comme une infraction à part entière), afin de punir la complicité du meurtre pour vol perpétré sur la personne des parents ou grands-parents de la réclusion à perpétuité.

La complicité de meurtre pour vol est punissable en tant que telle, même si l'auteur réel des coups mortels demeure inconnu. Au pis aller, l'auteur réel se verra alors infliger la peine prévue pour un complice.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In boek II, titel VIII, hoofdstuk I, afdeling I, van het Strafwetboek wordt een artikel 396*bis* ingevoegd, luidende:

«Art. 396*bis*. § 1. Doodslag, gepleegd om diefstal of afpersing te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren, wordt roofmoord genoemd en wordt gestraft met levenslange opsluiting.

De bij het eerste lid bepaalde straf wordt zelfs dan toegepast wanneer de voltooiing van de diefstal of van de afpersing wordt verhinderd door omstandigheden, onafhankelijk van de wil van de schuldigen.

§ 2. In afwijking van artikel 69, wordt de medeplichtige aan een roofmoord eveneens gestraft met levenslange opsluiting, indien het slachtoffer een bloedverwant in de opgaande lijn van deze medeplichtige is.

§ 3. Indien verschillende personen aan een roofmoord deelgenomen hebben en niet bewezen kan worden wie van hen de dader is, kunnen allen als medeplichtigen aan de roofmoord worden gestraft.».

Art. 3

Artikel 475 van hetzelfde wetboek wordt opgeheven.

11 februari 1998

S. VERHERSTRAETEN
J. VANDEURZEN
J. VAN OVERBERGHE
L. WILLEMS

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Un article 396*bis*, libellé comme suit, est inséré dans le livre II, titre VIII, chapitre Ier, section 1, du Code pénal:

«Art. 396*bis*. § 1er. Le meurtre commis pour faciliter le vol ou l'extorsion ou pour en assurer l'impunité est qualifié meurtre pour vol et sera puni de la réclusion à perpétuité.

La peine portée par l'alinéa 1er sera appliquée, lors même que la consommation du vol ou de l'extorsion aura été empêchée par des circonstances indépendantes de la volonté des coupables.

§ 2. Par dérogation à l'article 69, le complice d'un meurtre pour vol sera également puni de la réclusion à perpétuité si la victime est un de ses ascendants.

§ 3. Si plusieurs personnes ont participé à un meurtre pour vol et qu'il est impossible d'établir quelle est celle d'entre elles qui en est l'auteur, toutes pourront être punies pour complicité de meurtre pour vol.».

Art. 3

L'article 475 du même Code est abrogé.

11 février 1998.